

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Викладено характеристики фінансової безпеки підприємства та загальну схему процесу організації фінансової безпеки підприємства. Розглянуто дії, які повинні проводитися на підприємстві задля ефективної реалізації фінансової безпеки.

Аннотация. Изложены характеристики финансовой безопасности предприятия и общая схема процесса организации экономической безопасности предприятия. Рассмотрены действия, которые должны проводиться на предприятии для эффективной реализации финансовой безопасности.

Annotation. The characteristics of a company financial security and the general scheme of the process of a company financial security are presented. The measures to be taken at an enterprise for the effective implementation of financial security and considered.

Ключові слова: підприємство, фінансова безпека підприємства, фінансовий стан, державне регулювання, господарська діяльність.

Здатність підприємства стабільно розвиватися та здійснювати господарську діяльність визначається міцністю його фінансового стану, ефективністю фінансової діяльності, а також стійкістю до впливу будь-яких негативних факторів, що в цілому характеризують рівень його фінансової захищеності. Тому надзвичайно актуальною на сьогоднішній день є проблема забезпечення фінансової безпеки підприємства, що є запорукою його стабільного та успішного розвитку.

Метою статті є розкриття теоретичних аспектів фінансової безпеки підприємства, а також визначення впливу держави на формування фінансової безпеки підприємства.

Сутність поняття "фінансова безпека підприємства" науковці трактують у двох аспектах:

як стан захищеності інтересів підприємства – прихильники Бланк І. О., О. Кириченко, Ю. Кім, Горячева К. С., Загородній А. Г., Вознюк Г. Л.;

як стан ефективного використання ресурсів підприємства, який наслідують Мельник Л. Г., Реверчук Н. Й., Донець Л. І., Ващенко Н. В., Ареф'єва О. В., Кузенко Т. Б., Покропивний С. Ф.

Горячева К. С. стверджує, що фінансова безпека підприємства – це такий фінансовий стан, що характеризується, по-перше, збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, які використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до зовнішніх та внутрішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечити реалізацію його фінансових інтересів, цілей та завдань достатнім обсягом фінансових ресурсів, по-четверте, здатністю забезпечувати розвиток всієї фінансової системи [1].

Донець Л. І., Ващенко Н. В. розглядають фінансову безпеку підприємства як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат за цінними паперами підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного та фінансового розвитку [2].

Багато науковців вважає, що Бланк І. А. подає найбільш комплексний підхід до визначення поняття "фінансова безпека підприємства" та виокремлює такі його характеристики:

фінансова безпека підприємства є основним елементом системи його економічної безпеки в загальному складі елементів економічної безпеки;

фінансова безпека є системою кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, що в комплексі відображають рівень його фінансової захищеності;

об'єктом забезпечення фінансової безпеки є сформована система пріоритетних фінансових інтересів підприємства, що потребують захисту в процесі фінансової діяльності;

важливим цільовим спрямуванням системи фінансової безпеки підприємства є створення необхідних фінансових передумов стійкого зростання підприємства в поточному і перспективному періодах;

основою формування фінансової безпеки підприємства є ідентифікована система реальних і потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру його фінансовим інтересам;

система фінансової безпеки конкретного підприємства передбачає диференційований рівень кількісних і якісних параметрів захищеності фінансових інтересів;

фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропозицій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів [3].

Незважаючи на велику кількість підходів до трактування поняття фінансової безпеки підприємства, більш детальний аналіз його особливостей для суб'єктів господарювання зробити доволі важко, оскільки більшість науковців значну увагу приділяють вивченню економічної безпеки підприємства. Тому дуже важливим буде визначити джерела негативних впливів на фінансову безпеку суб'єктів господарювання:

1. Свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання, а саме органів державної влади, міжнародних організацій, підприємств-конкурентів.

2. Збіг об'єктивних обставин, а саме стан фінансової кон'юнктури, наукові відкриття та технологічні розробки, форс-мажорні обставини тощо. Залежно від суб'єктної обумовленості негативні впливи на фінансову безпеку можуть мати об'єктивний і суб'єктивний характер. Об'єктивними вважаються такі негативні впливи, які виникають не з волі конкретного підприємства чи його працівників. Суб'єктивні впливи спостерігаються внаслідок неефективної роботи підприємства загалом або окремих його працівників, а передусім керівників і функціональних менеджерів [4].

Задля ефективної реалізації фінансової безпеки на підприємстві повинні проводитись певні дії, які відповідатимуть загальній схемі процесу організації фінансової безпеки, розробленій на кожному підприємстві (таблиця).

Таблиця

Загальна схема процесу організації фінансової безпеки підприємства

Заходи організації фінансової безпеки підприємства	Формування необхідних фінансових ресурсів
	Загальностратегічне прогнозування та планування фінансової безпеки
	Стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства
	Загально-тактичне планування фінансової безпеки
	Тактичне планування фінансово-господарської діяльності підприємства
	Оперативне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства
	Здійснення функціонального аналізу рівня фінансової безпеки
	Загальне оцінювання досягнутого рівня фінансової безпеки

Ураховуючи те, що фінансова безпека є складовою частиною економічної безпеки підприємства, то найбільший вплив на формування економічної безпеки як складового елемента фінансової безпеки підприємства має держава.

У сучасному економічному житті України можна спостерігати як позитивні, так і негативні прояви державного регулювання. До позитивних можна віднести [5]:

- стимулювання різних форм власності;
- прагнення наповнити ринок товарами;
- лібералізацію експорту;
- прагнення наблизити український ринок до цивілізованого;
- початок податкової реформи.

З огляду на можливе втручання держави в економіку підприємства підвищення його економічної безпеки має включати такі аспекти [5]:

- правову основу, тобто закони, які регулюють правові відносини між державою та підприємством;
- кредитну й інвестиційну політику, яка б враховувала весь спектр потенціальних інвесторів;
- постійний розвиток ринку, в тому числі співвідношення монополій і дрібних виробників, конкурентів і партнерів;
- розвиток інфраструктури підприємства – банківської системи, аудиторської служби, інформаційної системи.

Одним із головних напрямів ефективного функціонування та розвитку сучасного підприємства виступає забезпечення його фінансової безпеки як однієї з головних складових всієї економічної безпеки підприємства. У свою чергу, забезпечення фінансової безпеки підприємства повинно реалізовуватись згідно з розробленою загальною схемою процесу організації фінансової безпеки на конкретному підприємстві, яка враховуватиме дуже важливий чинник, такий, як вплив держави на економічну безпеку підприємства.

Наук. керівн. Москаленко Н. О.

Література: 1. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.06.01 / К. С. Горячева. – К. : НАУ, 2006. – 17 с. 2. Матвійчук Л. О. Концептуальні аспекти фінансової безпеки підприємства / Л. О. Матвійчук // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – № 4 (18). –

С. 133–136. 3. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с. 4. Васильців Т. Г. Фінансова безпека підприємства: місце в системі економічної безпеки та пріоритети посилення на посткризовому етапі розвитку економіки / Т. Г. Васильців, О. Р. Ярошко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21.02. – С. 132–136. 5. Судакова О. І. Вплив держави на формування економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / І. О. Судакова. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/11._NPRT_2007/Economics/21878.doc.htm.

УДК [658:621]:005.336.1

Гуцал Г. В.

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Запропоновано аналіз ефективності виробничого потенціалу з її розподілом на внутрішню та зовнішню. Сформовано систему показників зовнішньої та внутрішньої ефективності використання виробничого потенціалу промислового підприємства відповідно до ресурсної бази щодо матеріальних, фінансових, людських та інформаційних ресурсів.

Аннотация. Предложен анализ эффективности производственного потенциала с ее распределением на внутреннюю и внешнюю. Сформирована система показателей внешней и внутренней эффективности использования производственного потенциала промышленного предприятия в соответствии с ресурсной базой относительно материальных, финансовых, человеческих, информационных ресурсов.

Annotation. This article presents the production potential efficiency and its division into internal and external ones. The system of indicators of internal and external efficiency of the production capacity of industrial enterprises is formed according to the resource base concerning material, financial, human and information resources.

Ключові слова: аналіз, ефективність, виробничий потенціал, система показників, ресурсна база.

В умовах сьогодення основними тенденціями розвитку ринку є глобалізація, концентрація капіталу, посилення конкурентної боротьби, що вимагає від промислових підприємств пильної уваги до ефективного використання виробничого потенціалу, який здатний забезпечити суб'єктам господарювання провідні ринкові позиції. Оскільки промислові підприємства в більшості випадків неспроможні здійснювати суттєвий вплив на зовнішнє середовище з метою його зміни відповідно до власних інтересів, вони повинні більше уваги приділити адаптації до швидкозмінних умов господарювання, тобто використанню виробничого потенціалу відповідно до очікувань ринку та власних виробничих можливостей. Тобто підприємства повинні забезпечувати ефективне використання виробничого потенціалу у внутрішньому середовищі щодо виробництва продукції та використання з цією метою всіх економічних ресурсів, задіяних як у бізнес-процесах, так і в зовнішньому оточенні щодо її реалізації та формування дієвих взаємовідносин із суб'єктами ринку, від яких залежать життєдіяльність та розвиток підприємств. У цьому сенсі нагальною проблемою є визначення ефективності використання виробничого потенціалу на основі вимірювання його результатів щодо внутрішнього й зовнішнього середовищ підприємств, що й зумовлює актуальність тематичної спрямованості статті.

Дослідженню питань, пов'язаних із визначенням, управлінням і використанням виробничого потенціалу, приділяли увагу такі вчені, як: Бай С. І., Воронкова А. Е., Краснокутська Н. С., Лапін Є. В., Є. Попов, Райков Л. Н., Спірін В. С., Трофименко А. Н., Федонін О. С., Якушева Е. С. та ін. [1 – 10]. У їхніх працях подано аналіз та пропозиції з визначення потенціалу, його складових, методів дослідження та управління.

Мета статті полягає у дослідженні та формуванні методичного забезпечення визначення ефективності використання виробничого потенціалу промислового підприємства.